

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВІ ОРГАН ЗАІНІ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СІМЕЛ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV.

Ч. 279. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 30-го листопада, 1936.

VOL. XLIV. No. 279. Jersey City, N. J., Monday, November 30, 1936. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ГОВОРИТЬ У БРАЗИЛІЇ ЗА МИР

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Президент Рузвелт, ідучи на мирову конференцію до Буенос-Айреса, в Аргентині, задержався тут на просьбу бразильського уряду на один день, підчас котрого узяв участь у параді столицею краю, виголосив промову в бразильському конгресі та був на бенкеті, влаштованім йому президентом Бразилії.

Не зважаючи на зливний дощ, величезні юрби народу зібралися на вулицях, щоб витати Рузвелта. Газети кажуть, що овація, яку йому справили бразильці, була найбільша овація, яку колинебудь справили чужинцеві.

Президент промовляв у Конгресовій Галі, в присутності представників уряду, членів конгресу Бразилії та членів найвищого суду. Промова президента Рузвелта оберталася вся коло справи миру. Він говорив, що мирні відносини між Злученими Державами північної Америки й Злученими Державами південної Америки, найбільшими двома республіками на західній півкулі, доказують можливість мирного співжиття держав. „Ви найбільше цікавитесь миром“, говорив Рузвелт, „подібно, як ми, бо ми знаємо, що війна нищить не тільки людське життя й щастя, але й ідеали особистості свободи й демократичної форми правління, що є цілком всіх американських республік. Думаю, що можемо сказати, що як ми зможемо прожити одно покоління без війни, то демократична форма правління по всій Америці докаже свою здібність підносити рівень життя для тих мільйонів людей, що нині добиваються нагоди жити краще“.

„Мотом війни“, говорив Рузвелт, „є: хай живе сильний, хай гинуть слабкі! Мотом миру є: хай сильні допоможуть слабким жити“.

Він не перечив існування суперечних інтересів між державами Америки, але підкреслював можливість вирішення спірних питань мировою дорогою, без війни. Основою мирового співжиття має бути охота в кожного народу жити своїм життям без охоти здобутків та підбоїв та охота поширити рівночасно культурне й духове життя й відносини якнайдалше між іншими людьми. Солідарність американських держав у справі миру може послужити прикладом для народів і держав в інших частинах світу.

На бенкеті, що його влаштував вечором президент Бразилії президентів Злучених Держав, президент Рузвелт сказав, що при заселюванні своїх величезних просторів Бразилія може багато навчитися з помилок, що їх у тому робили Злучені Держави.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА 30-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ТАМПА (Флориди). — Конвенція Американської Федерації Праці покінчила в п'ятницю свої дводенні засідання.

Останній день конвенція присвятила ухваленню резолюцій та виборів нового уряду. Одна з резолюцій домагається від конгресу ухвалення відповідних законів про зменшення праці до 30 годин на тиждень.

Вибрано назагал старий уряд з Вільямом Гріном як президентом.

Конвенція не ставила резолюції за зміну федеральної конституції.

ДВІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ УСТУПАЮТЬ СТРАЙКАРАМ.

НЬО ЙОРК. — Корабельні підприємства „Пруденшіал Стімшип Корпорейшен“ та „Трансошіеніал Стімшип Корпорейшен“ зробили угоду з комітетом страйкуючих моряків, признаючи в багатьох точках домагання робітників щодо заплати й умовин праці.

УРЯД ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ДЕРЖАВ ЗАПЛАТИ ДОВГІВ.

ВАШИНГТОН. — Стейтсвий департамент виставив до 13 держав, що винні гроші Злученим Державам, ноти з приглагою, що на день 15-го грудня припадає речення заплати військових довгів.

З 13 повідомлених держав віддай одна тільки Фінляндія, як звичайно, заплатити свою рату.

ЗА КОЇОНІЗАЦІЮ МІСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Юнія візників запротестувала перед міським посадином Вилсоном проти заборони організувати робітників, зайнятих у міським департаменті для чищення вулиць. Заборону видав директор публичних робіт. Міський посадиник заперечив робітників, що міський уряд не буде протитивитися коїонізації робітників.

СМЕРТЬ ПЕРШОГО УКРАЇНЦЯ В КАНАДІ.

В трагічний спосіб помер у Нортбені, Алта., Іван Пилипівський, один з перших двох українців, що приїхали з Галичини до Канади. Він був на весіллі в свого свояка та одностельчанина Василія Кулика, що давав заміж нараз дві свої дочки, Трину й Ольгу. Підчас весільної забави усі в отворенім вікні на поверху, перекинулись задалеко і впав на дівр. Помер на місці.

Небіжчик Іван Пилипівський походив з села Небилова, повіт Калущ, у Галичині. 45 літ тому, 7 вересня 1891 р., він приїхав до Канади зо своїм товаришем з того самого села, Василем Ілляком. Зразу стали були до роботи в міщипменонітв у полудневій Манітобі і по кількох місяцях Пилипівський вернувся до Старого Краю, щоб продати своє поле та взяти родину до Канади. Звичайна річ, що там хвалять Канаду і за „намовлювання людей до еміграції“ був арештований та засуджений на пів року тюрми. Відсидівши, він таки забрав свою родину і виїхав знов до Канади. Цим разом поїхав уже просто до Альберти та поселився на гомстеді в Стар. Його товариш Ілляк теж переїхав до Альберти і зараз теж мешкає коло Чіппен.

Небіжчик Іван Пилипівський, відомий також під скороченим іменем Пилипів, дожив 84 літ.

ШЛИ НА ПОМІЧ ЕСПАНІ.

Поліція затримала в селі Лугі, гміна Пшистань коло Ченстохови на польсько-німецькому пограниччю, 9 молодих людей у хвильці, коли намагалися нелегально перейти кордон. Затримані призналися, що намагалися передістатися до Еспанії, щоб взяти участь у домашній війні. Знайшли при них гроші в чужій і крадіжів валюті. На поручення слідчого судді їх замикнули в слідчому арешті. Арештували також 4 особи, які намагалися втекти їм через кордон.

БАГАТСТВО МОРЯ.

На берегах Норт Каролайни минулого року збудовано фабрику, яка використовує воду моря. Колиб узяти одну квадратну милю моря 100 стінглибок і використати всі мінерали, що в тій воді знаходяться, то можна знайти такі 4,000 тонн бромиду вартості \$1,700,000. В доданку є багато більше цінних мінералів: золота \$36,000, срібла \$25,000, солі \$25,500,000, гліверської соди \$17,600,000, хальориду вана \$2,200,000, хальориду потасю \$4,180,000, марганці \$20,950,000 і багато інших складників. Ця кількість води є тільки мов крапля води в ведрі.

Можна надіятися, що в скорім часі наука використає ці багатства і знайде нові способи живання цих складників. От приміром бромід уживається в виробованню та золоті, яка називається „анти-нон“.

Деякі ентузіасты предсказують, що ці нові багатства знову відновлять „бум“ в Америці.

САМОГУБСТВО ПОШТОВОГО УРЯДОВЦЯ ПО ДЕФРАДАЦІЇ.

Поштові власті викрили на думиття в поштовім уряді Львів І. на Головному Двірці. Поштовий асистент Вл. Шеллер здефрадував з каси 1,800 доларів. Коли прибула контрольна комісія, Шеллер утік у невідомому напрямі. Бачили його підчас кінних перегонів, де прорігав чужі тропи. Вкінці вийшов, що пряче будинок Головного Двірця у Львові, заважаючи на стріху Головного Двірця трупа якогось чоловіка. Труп лежав у крові, а коло нього лежав револьвер. Виявилось, що це Шеллер застрілює.

РОБІТНИЦЯ В СПОДІЯХ ВИКЛИКАЛА ОКУПАЦІЙНИЙ СТРАЙК.

В волоконній фабриці в Білостоці одна з робітниць прибула до праці в сподіях. Майстер велів їй зняти сподії. Робітниця не хотіла повинуватися, а власник фабрики вимостив заганяючи робітниць працю. В обороні робітниць станули всі робітники й робітниця фабрики, ахопившись окупаційного страйку.

ВІЗНИЦЯ ЗАМІСЦЬ ВІНЧАННЯ.

Городське староство у Львові покарало панянку Маню В. за якусь словну образу 10 злочинними кари, а панянка проголосила відклик до суду. В означеному дні, хоч розправа була призначена на 9-ту годину, панянка Маня не явилась і суд затвердив присуд городського староства. Та в 11-тій годині прибула п. Маня до суду й заявила, що спиналася, бо полагоджувала в місті справунки. Завтра вона виходить заміж. Суддя не міг змінити вирішення, а п. Маня крикнула, виходячи: „Файні порядки!“ Суддя велів затримати панянку за невідповідну поведінку в суді й покарав її з місяця арештом на три дні. Замість до винчання з судженням, за необережне слово пішла п. Маня на три дні до арешту!

КАНАЛ ДНІСТЕР—ВІСЛА.

Румунський „Аверуль“ повідомляє, що до Варшави прийде румунський міністер Антонеску. Він обговорить там проект, як думують превести канал, що поєднує бн Дністер з Віслою. Цим каналом поїхали б Балтійське море з Чорним.

КЛОПІТ З ЛАСТІВКАМИ.

Несподіваний прихід зими в Югославії заскочив також мандрівні птахи. Над місцевістю Карловац перелетіли нещодавно хмара ластівок, зложена з кількох тисяч штук. Пташки осіли на землю і були такі змерзлі, що не могли рухатися й давали себе зовсім свobodно ловити. З доручення охорони звірят ластівок заповнено до скринь і в огрітв вагонах відослано до Спліту. Однак у Спліті було також так зморо, що птахи не можна було випустити на волю і тепер мають їх вистати кораблем до Африки. Цимй транспорт обіймає 3,560 ластівок.

ОБСТАВИНИ МАНИТОБСЬКИХ ФАРМЕРІВ ПОЛІПШИЛИСЯ.

Щоби перекопатися, які цього року обставини в Манітобі, Дж. А. Мекей відвідав автом 24 торгові осередки в околиці між містечками Овквил, Давфін, Роблін і Вирден. На підставі своїх спостережень Мекей обчислив, що цього року манітобські фермери отримають 15 мільйонів доларів більше, ніж минулого року. Цього року загальнолінійна якість зерна й інші ціни збільжились.

НАСЕЛЕННЯ СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЙ ЗБІЛЬШИЛОСЯ.

В останніх п'ятьох роках населення трьох степових провінцій Канади збільшилося на 60,521 душ, як показує перепис населення, перерахований у червні Домініанним Статистичним Бюром.

Пять літ тому мали закінді провінції 2,353,529 душ населення, тепер мають 2,414,050. Найбільший приріст виявила Альберта, з 731,605 до 772,017, за нею пішла Манітоба з приростом з 700,139 до 711,056, а Саскачеван піднісся з 921,785 до 930,977. Деякі виборчі округи в Манітобі виявили зменшення свого населення, а саме Брендон, Суріс, Північний Вінніпег і Північно-Середній Вінніпег.

„ЧУДЕСНЕ“ ОЗДОРОВЛЕННЯ ГОРБАТОГО ТАЛМУДИСТА.

Талмудист Гершон Бавбе станув до військової бражки „зломаний удвоє“. Горбун казав, що від вічного читання святих книг викривив собі хребетний стовп. Каліцтво видалося поборовій комісії підармист. Велли горбатуму талмудистові лізти на високу драбину. Сходячи з драбини на землю, „каліка“ нараз випростувався, бо боявся, щоб не впав. Окружний суд у Варшаві засудив його на 10 місяців арешту за симуляцію.

ВІДБИРАЮТЬ ЗЕМЛЮ ЗА НЕВІДПОВІДНУ УПРАВУ.

Данцігський сенат видав розпорядок, що уповажнює різницю палату в Данцігу відбирати селянам право користуватися 5 літ своєю землею власністю, коли ствердять, що згадані селяни невідповідно управляли землею.

ВИНО В БЛЯШАНКАХ.

Перший раз в історії людства появилось вино в бляшанках і 15 вагонів такого вина прийшло до східної Канади з Каліфорнії. Продаж цього вина буде дуже успішний, бо фабрики, що виробляють бляшанки, почали кампанії оголошення.

ПРОДАВАВ МІСЦЯ В РАЮ.

В Кишешеві арештували православного черця Антона, що використовував темноту селян і продавав їм „місця в раю“. Він нарисовував навіть план раю і продавав місця відповідно до їх „якості“ по ціні від 2 до 10,000 левів. Жертвою обманця стало багато мешканців повіту Білґи в Басарабії.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ЛЮБКИ КОЛЕССИ В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН. — Українське Бюро доносить, що в суботу, 7. листопаду ц. р., відбувся в Лондоні, в салі Гротріан Гол, перший із заповіджених двох концертів нашої яністкі Любки Колесси. Сала була заповнена англійською і чужинською публікою, яка прийшла послухати мистецької гри нашої артистки. Критика поставилася до гри Любки Колесси незвичайно прихильно. „Ця ніжна артистка має особливе замилювання до творів Моцарта. Її жваве охоплення ритму і чиста артикуляція, здається не могли ніде знайти такого шасливого примінення як у сонаті Ц-дур, охоплюючи знов її легкість і живість. Грала її зовсім влучно, при частинно відхиленому віку п'яти“, пише „Дейлі Телеграф“ з 9. листопаду ц. р. Після концерту Англо-Український Комітет влаштував для нашої яністкі в салі готелю Гровінор Гавз окреме прийняття. На нього запрошено вибране число гостей із дипломатичного корпусу, прихильників музики і приятелів української справи.

ІДЕН ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — Англійський міністер закордонних справ, Іден, виголосив промову, в якій виразно підкреснув, що Англія не буде сидіти тихо, а вмишається у війну, коли цього вимагатимуть її інтереси. Головно підкреснув Іден, що Англія станула би в обороні Бельгії, як би якнебудь держава хотіла її заатакувати. Самостійність Бельгії є частиною англійської політики. Цю остерогу Іден сказав на адресу Німеччини, якої амбасадор Рібентроп недавно запевняв Пітлера, що Англія тільки пострашує війною, але в ніяку війну не вмишається.

БЛЮМ ГОВОРИТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ СИЛЬНА.

ПАРИЖ. — Французький преміер Блюм виступив на днях політичну промову, в якій сказав, що Франція є дуже мілітарно сильна держава, друга по СССР. Далі він закликав усі ліві відлами, щоб гуртувалися біля нього і в той спосіб продемонстрували силу його уряду. Головно апелював Блюм до комуністів, яким сказав, що без їх підмоги його уряд „народного фронту“ не буде всіли вдержатися. Супроти цього численні комуністи, що були прийшли, щоб висказати своє невдоволення з приводу неінтервенції в еспанських справах, почали його гаряче оплескувати.

ПОМЕР ЗАГАРОВ.

МОНТЕ КАРЛ'О. — Тут помер Василь Загаров, „таємнична людина Європи“, який доробився великого майна на перепродавництві зброї й амуніції. Його імя згадували не раз в міністерствах різних держав. Його активне втручання в політичне життя народів викликало не в одному краді революцію. Він мав 86 літ.

ЕСПАНСЬКА СКАРГА В ЛІЗІ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Еспанський лівий уряд вніс скаргу до Ліги Націй на Німеччину й Італію за те, що вони визнали уряд ген. Франка і що скрито підпомагають його зброєю й амуніцією. Тою скаргою лівий еспанський уряд хоче викликати відповідне вражіння за кордоном і зеднати собі олінію.

НА МАДРИДСЬКОМУ ФРОНТІ.

МАДРИД. — З огляду на дощ і холод бої в Мадриді хвилево припинились. Літаки не бомбардують міста, а також менше чути гарматних і кризових стрілів. Населення користує з цього хвилевого покою і колає біля домів, а навіть на вулицях, глибокі ями, сховки перед бомбами.

ЗАПИТ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ПРО КОЇОНІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро доносить, що 11. листопаду ц. р. вніс в англійським парламенті посол Бен Райлей ось-таку інтерпеляцію: Чи пан міністер для закордонних справ задумує використати нагоду відвідін у Лондоні польського міністра для закордонних справ Польщі, пана полковника Бека, щоб обговорити з ним справу української меншости в Польщі, супроти якої Велика Британія має певні зобов'язання у зв'язку з меншостевими договорами? Відноситься це особливо до справи коїонізації польськими поселенцями українських земель у Польщі; справа актуальна ще з тої причини, що коїонізацію переводиться саме під цю пору. Міністер Іден відповів, що меншостеві справи належать у першій мірі до компетенції Ліги Націй. Наскільки йому відомо, справа, про яку згадав посол, не була внесена перед Лігу Націй.

На це посол Райлей поставив другий запит: „Чи шановний пан міністер читав вістки, подані в пресі, де було сказано, що польський уряд поселює на українських землях поляків? Коли це правда, то це протитивить духові меншостевому договору“. Міністер Іден на це відповів, що тих вісток він не завважив.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1899

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 4103
of U. S. Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Вид. "Свобода": B'Ergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: B'Ergen 4-1016.
4-0807.

3 Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кождою зміною адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕМОКРАТІЯ ПО МОСКОВСЬКИ

Московський диктатор Сталін пропонує нову конституцію Росії та проголосив її демократією. Большевицькі письменники вже давно розкритували цю конституцію як величезний поступ, як важний милевий камінь на дорозі до політичної рівноправності людей у Росії.

Якби судити по деяких признаках, нова конституція нібито справді дає рівноправність усім людям під пануванням Москви та поширяє політичний вплив на широкі круги населення на правліня краю. Говориться в конституції про знесення всяких ріжниць, обмежень, душень, що панували в Росії 19 літ від большевицької революції. Говориться про загальне право-голосування, свободне й тайне, без огляду на класове походження, про свободу релігії, про свободу преси, слова й зборів. Дозволяє у певних границях приватну власність.

Однак рівнобіжно з цими признаками демократії вдержується в Росії за старої большевицької практики річи, які з демократією не мають нічого спільного. Заводиться, щоправда, загальне голосування, але дозволяється лиш одну політичну партію: комуністичну. Заводиться, щоправда, щось у роді парламенту, але рівночасно з тим удержується диктатура поза парламентом і над парламентом, диктатура, що не виходить з вибору народу, але з вибору одиної дозволеної партії. Заводиться нібито політичну партію й свободу політичної організації, але рівночасно не зноситься диктатури партії й не дається партійній опозиції проявляти свій голос. Людей, що не годяться з офіційною політикою, будуть далі гонити, арештувати, розстрілювати. Релігії не будуть учити ніякої, лиш комуністичної.

У чому лежить ріжниця між дотеперішньою практикою і будучою, не легко сказати, бо сутньої ріжниці властиво нема. Як є яка ріжниця, то у несутній справі, у вивісі, у вісі, в написі. Кому несутні річи подобаються, хто по зверхніх проявах судить суспільні або політичні явища, той може говорити про далеко йдучі переми. Хто справи судить по суті, той не дасть себе здурити вивісками, гарними назвами, всім тим димом, який напустили в такій масі большевицькі-диктатори з нагоди проголошення нової конституції.

Властивої демократії там нема ніякої. Диктаторської суті не змінила нова конституція, як не змінє диктатури в Польщі польська конституція, теж нібито демократична. Гріб зверху побілили новою фарбою, але в ному далі гниє старий труп московської диктатури.

КРАХ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО БЛАХМАНУ

Большевицький експеримент переконав усіх наглядно, що він у своїй першій науковій формі, себто у тій формі, в якій колись большевики проповідували його в Росії, а який тепер проповідується за границею, є утопією. Він є проти-природним явищем і хто хоче перевести його в життя силою, той, на своє здивування, приїде до таких цілком протилежних вислідів, до яких дійшли нинішні большевицькі провідники. Вони не тільки не знесли поділу суспільності на класи, не тільки не знесли марксіської економічної, "надишки", не тільки не піднесли життєвого рівня й не завели "економічного раю", найвищою ідеалу їх доктрини, але теж збанкрутували зі своїми духово-філософськими заповідями.

Церковну організацію вони справді знищили, але потягу до релігії, що є вроджений людям, не знищили. І ось тому під Советами наплотилося тепер повно ріжних сект. Не маючи змоги свободно визнавати Христову науку, загал під Советами почав вірити в ріжні забобони, чари, ворожбитів і т. п. Це тільки доказ, що політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

Цей московський фашизм є гіршої і дикшої якості від фашизмів західно-європейських народів. Бо західно-європейські народи, хоч в області економічного скрути і політично небезпеки наложити тверді карби на всі прояви суспільного життя, то проте вони зачеркнули для кожної особи широкий круг ділення і свободи, в якому то крузі захована і приватна власність і індивідуальна ініціатива і можливість вибитися та змагатися до чогось вищого, а навіть захована можливість гострої критики правління, але в границях своєї професійної установи. Большевицькі поступки значно брутальніше і жорсткіше: він сконфіскував увесь маєток та поклав свою нахабну руку не лиш на виховання суспільності, але навіть на її совість і свободу віри. Сталін, як слушно завважив австрійський паціфіст Куденгове-Калергі, є найсильнішим чолівком, якого знає історія: він є "цезарем", "папою" і найбільшим капіталістом світу.

Проте большевицький режім, хоч на око виглядає дуже сконцентрований і сильний, фактично з середини він загниває: його душать такі його власні противоріччі доктрини.

ни. Щоб рятувати себе, він мусів у себе вдома начхати на засаду інтернаціоналізму й мусів стати на становищі нації. Щоб змусити людей працювати і продукувати, він мусів з одного боку прийняти капіталістичну засаду, "ріжної нагород", чим спричинив фактично новий поділ суспільності на класи, а з другого боку, щоб підготувати робітників, до більш вишньої праці, він почав придумувати "ріжні драстичні засоби, які як засланя на Сибір, розстріли, або "станхановщину", що є своєрідною "системою поту". А щоб забезпечити себе перед нападами чужих народів, він мусів напалювати на проповідуваний "паціфізм" і обернути Совети в крайню мілітаристичну державу. Вкінці, щоб роздобути засоби на зброєння, він почав забирати "надишку" заробітної платні, подібно як це роблять у капіталістичних кра-

ях, з тою лиш ріжницею, що ця "надишка" така велика, що майже дві третини заробітної платні робучого люду йде в руки в Советах на воєнні літаки, тенки, гази, пропаганду, а також, що найголовніше, на вигідне життя нової упривілейованої большевицької класи. Ця нова большевицька "аристократія", що то ще донедавна верещала проти "вигідного життя капіталістичних галапсів, нині й собі під покривом "цивілізації" повертається до фразів, до шампанів, до баету, до джез-бендів і всяких інших "капіталістичних" забаганок.

Ось так виглядає тепер той большевицький блахман, що обіцявав людям економічний рай, політичну свободу, вічний мир. Закінчився він закріпощенням людей, і то таким закріпощенням, якого позавидували би большевикам старинні фараони.

Володимир Радзкевич.

ЗАБУТИЙ У СІЛЬСЬКІЙ ЗАКУТИНІ

(ТИМОТЕЙ БОРДУЛЯК).

Дня 16. жовтня відійшов від нас автор "Ближніх". Здається, із жалем у серці.

"Я сиджу — писав чотири роки перед смертю — далеко від Львова в Богом забутому селі на подільських степах. До Львова не їжджу, бо не маю за що, а коли прийшлося мені бути коли у Львові, то я там не загірив місця, але якнайшкороше тікав, бо не було за що довше сидіти. Тимто я у Львові не знаю нікого з літературного світу, ані ніхто мене не знає". (У листі з дня 1. II. 1932).

Нема сумніву, що такий постійний побут у далекім, "Богом забутому" селі не дає змоги розвинути талановиті письменницькі, каже обертається у крузі тісної тематики, послугується давніми мистецькими засобами та давніми формальними досягненнями. Однак таке відокремлення від "літературного світу" дозволяє письменникові зберегти свою індивідуальність, затримати свій оригінальний підхід до тем та їх навісвітлення.

Бордуляк має саме таке пихоме, собі характеристичне лі-

тературне обличчя. Хоч у праці над відтворенням образу українського села довелося йому стати поруч Франка та Стефаника, всетаки його образ вишній, окремий, оригінальний, інший у навісвітленні, лагідніший і ніжніший у тонах колірив.

Правда, невеликий та тісний цей світ, у якому обертається Тимотей Бордуляк. Але чи не має своєї принади й "Богом забутий" закутний після свисту аер, стукоту моторів, блисків рефлекторів, життєвих перегонів? Прохід серед такої закутини на коротку хвилину теж має свій чар. Ось хочби ранок серед подільських піль... Ясне, свіже, мов-викупане сонце викотилося зза діброви, що ген далеко мріла серед подільської рівнини, і чимраз вище й вище підносилося вгору... Панувала тая глибока, тишина яку можна деколи замітити підчас сходу сонця, коли день заповидається красний, погідний... Вітрець спаде десь у глибокім яру, рожеві хмарки лежали на небі тихо, непорушно, жито, що вже зачалось колоситися, також

І це Володько дуже виразно відчуває. Цей час має свій запах, свою барву. Храм не має тепла. Опустів. Всьє жар і тепло забрала вона, революція. Вона ограбувала святині, образи, позлотку їх риз. І навіть кадилий дим не пахне ладаном, а ялівцем.

А може це не достача віри. Володько не завдавав собі цього питання. Не було коли. Тепер не ті часи. Тепер і смерть не така. Хто сьогодні жахається смерті. Звипли.

Коли скінчилася панахида, було досить пізно. До Галабурди вже не пішов. Пішов до дому.

Зима швидко приходить. У мясниці прийшли німці. Володько побачив їх по перше коло манастиря на масляну. Прийшли, у шоломах усі, багато кулеметів. Розташувалися коло манастиря на вулиці, пів дня постояли і відійшли. Не чіпали нікого. І чого їм когось чіпати. Кажуть, вони хліба потребують. Кажуть, голод у них.

— Господоньку, Господоньку, — тошніє Одарка, — і "наш" там десь бідує. Колиб хоч побачитись. Коли то він вернеться.

— А дивно якось. Бились з ними, воювалися, а от дивись, прийшли без бою і хоч би що...

— Бож не чули хліба, що Центральна Рада мир заключила з ними.

(Дальше буде).

стояло тихо, ніби погнуте в глибокій задумі; не колихалась буйна пшениця, що розкішним темозеленим килимом вкривала поля; навіть жайворонок замовк на хвилю, а роса на сочистім листю збіжжя, на листках діваши й полину, що росли при дорозі, тремтіла і мов самоцвіти переливалась барвами веселки". (Самітна нивка).

І люди там, у тому тісному світі Бордуляка — без злоби, авічливі, привітні, добрі. Цікаво поглянути на симпатичні постаті "Діда Макара", "Лядька Федуса", "Дяка Гриця", послухати, що говорять, бути з ними при їх життєвих радощах ("Дай, Боже, здоров'я королю", "Михалкові радощі"), смутках і терпіннях ("Мати"), варто бачити, як рятує себе взаємно у тяжких хвилинах Старий, жебручий дід Макар, після похоронів Семена, якого забила сосна в лісі при праці, міркує уголо: "Ну, аж нині бачу, що я багач, і то ще який!" — А та ось жінка, що йде вперед мене, і молода ще і здорова, і має свою хату, а вона бідна, ще бідніша від мене. Я йду з полицею і торбами від хати до хати і всюди дистану кусник хліба, а вона того не зробить, їй того не можна...

Ба! Але щодня вона буде робити? Як їй вигодувати, як задагнуту ті діти, поки хоч двоє старших стане робити на себє? Мусить ходити на зарібки. Ну, і шож заробить? На день дві шістки, часом лише кільканацять крейцарів, а часом і нічого. І чим тут вижити матері й діточкам, не згадуєчи вже про одужу?

Поможуть люди?... Про те нема навіть що думати... Священник говорив дуже красно, але він ще молоденький, видно ще не знає добре людей, а я знаю, що вони нині плакали над нею, а завтра про неї забудуть, бож не дурний вигдавав, що ситий голодного не знає. Отже з того виходить, що ти, Макаре, старий багачу, мусиш помогти бідній жінці. Але як? Чи прийме вона мою жебручку поміч?...

Те, що робить старий жебрак, Макар — це такий прекрасний приклад глибоко вкоріненого розуміння християнської любови ближнього, яких узагалі небагато в літературі. Бордуляк умів знайти цю високу красу людської душі в ряді сірих, незамітних селянських постатей, добути її на верх і навісвітлити простим, природним мистецьким ладом. У тому характеристична риса його як письменника. В українській літературі раз на все він полишиться з почесним ім'ям: Автор "Ближніх".

Мав Бордуляк іще свої пляни. "Щодо моїх літературних творів, то я маю такий план: Всі ті оповідання й нариси, що є надруковані в збірці під н. Ближні р. 1899 і ті оповідання, які описали були друковані по фейлетонах ріжних часописів і ті речі, які у мене знаходяться в рукописах, і які я тепер пишу, і то інтензивно пишу, щоб "відбити" за той час, який я стратив через війну і через інші перешкоди, які потім наступили — видати в своїм часі в кількох томах і я певий того, що таке видання моїх творів буде добрим вкладом в українську літературу і що я їх не повстадилюся". (У листі з 1. II. 1931).

Свого плану не перевів. Треба комусь це зробити. — ("Назустріч").

— Що то? Ти маєш скампити лише на одній нозі?

— Так, це для ошудности; завтра вберу її на другу ногу.

Жінка: Юрчику, прошуж тебе, не пий так багато!

Чоловік: Алеж, Олю, дай бідній рібі поплавати! Так знаєш, що я зів рибу на вечерю!

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права охоронені.

(65)

Не за таранею прийшли вони до всіх своїх "кутків" сюди. Порядний мужик за такою, пробачте, гнилою паскудою навипередки не поженеться. Збиралася, щоби збити себе в гурт, в лаву. Разом у гурті виразніше чути силу свою.

— Власть. Давай тверду власть! — Гукають вони. Он по селі гасе паний москаль і топчється, по чому попало... Он ступають страшні матрони, які не забули ще силу океанських хвиль. Краяти землю їм хочеться. Пороти твердиль непіддаюности мужика.

Той он оповідає, що такий то кум і сусід Тодосько за яблука дві тисячки лупнув. Уночі прийшли до нього п'ять з "дружками". — Руки ввері! Даймо гені! — Тодосько виняв тисячки і віддав. Життя кожному від грошей дорожча. За неї віддася все.

А знаєте, як Бурачиха Санька за "своїм" побирався. Лийсь тесть Марко не давав їй проходу. Ночами, бувало, гонився за нею по снігу до сусідів. Кавав перед людьми: — Ну, люди, сестрички, братчики і всі православні! Я на віру кожному від грошей дорожча. За неї віддася все.

дзвона в триста пудов спорядку, батючій чистощовкового підрясика справив, але "їй", невісті, мойі скуси не можу против ставити. Надто вона шикозна, як лебедия, все одно... Як княгиня, тільки трон дай. І дав би. Сто тисяч у банках ляснуло, а других сто розклав перед нею, мов по карті. Ні. Не взяла, сатана. Відвернулася. І цим, клята, ще більше прикула. Не будь я Криницький по вуличному Бура, як не візьму її...

І почав пити. Пив, пив... На раз аж літри перваку виджорив. Баби з другого мутка на ривках притягнули, мов стерво яке, пробачте. Саме син Ясько з кавалерії при шпорях приїхав. Батько пізнав його аж на другий день. А на третій, вчора серед ночі, якісь люципері застукали у вікно. Ясько жінку в постелі ливив, зірвався.

— Хто там? — Отвори! Свої! — Засвітив і тільки відхилив двері... — Баах! Куля просто в кишки пішла і вирвала спину. А Бурач, ніби в другій хаті спав і нічого не чув. Сьогодні он усіх повів звозить, тисячки на похорон сипле. Такий великий, гідний, страшний злочин, що зиває німці

з неба, а суду ніякого. Бо хто буде судити.

Зі семінарії прибули кілька учнів. Наліплюють оголошення. Дядьки, слово по слову, добирають толку. — Ага, Землі без викупу обіцяють. Додумалися. Знають, що коли не дадуть і питати не станемо. А ну списки роботи. А ну доста з таранею возитися. Заставе доки буде лежати.

На фаяціт банку хтось почіпів червоний "хлаг". Небо грізне, сіре. Хмари, мов з олов літї. Очі дядьків прудкі, мов шпїт.

Аж коли зложили комітет і зробили списки "бедного малоземельного класа", Володько порішив покинути Шинківці. Мав ще важливу справу до Галабурди, який мешкає під могилками. Задумав роздобути "перший сорт обріза".

Хтось там десь продає. На це метець Галабурда. Молодий дядько Перхвен в літку привіз австрійську "вінтовку", але вона тяжка, як халера, і бе, мов грім. Легкого, доброго обріза Галабурда обіцяє за три копії волосоських горіхів і за чертку самому роздобути.

Іде Володько через пригірок Плоске. У нязу, коло Харитонів, новий займище, якась очманя з рушничі пахає. Одна куля під самим Володьковим вухом пролетіла. Якийсь сучий пасинак налевню жарту стріляє на мушку лаявте здалека. Краше зійти в долину, а то

ще зловить. Баах! Дзз! Володько присів. Після він швидко біжить в долину. Навздогін продовжало ще кілька куль, але пловати йому на них. Все одно ніодна не вцілила.

Коло приходської церкви знов натовп. Володько міркує, що це мабуть похорон Яська. На дзвіниці бють у цити та рейки. Заїшов.

На хорах виспівують протязне Господи помилуй. Розсвічено всі свічки, велике й мале панікаділо. Повно ялівцевого диму. Править кількох у чорних ризах батюшок.

Братчики й сестриці оточили підмоваю відкрити домовину і тримають у руках горючі свічі. Старий Бурач схилив своє, в довгий вичовганий від кляккання хляві, коліно перед чорною домовиною. Обличчя його не видно. І так стоїть непорушно, мов тесаний з каменя.

А побіч біда, мов стеарина, стоїть непорушно його красуня невістка. Стоїть рівно і тримає через хустину палаючу свічку. Зо свічки "капають" воєскові опаки, з очей слози. То і друге попадає на її загорілу з довгими пальцями руку. Але вона цього, мабуть, не помічає. П очі спрямовані просто вперед і невідомо, що бачать вони.

У домовині прибраний вдягнутий у військове мрець. Голова його відкрита. Покрита відрослою золотавою щит-

це зловить. Баах! Дзз! Володько присів. Після він швидко біжить в долину. Навздогін продовжало ще кілька куль, але пловати йому на них. Все одно ніодна не вцілила.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗМІНЯЮТЬСЯ ПОЛІТИЧНІ ЗВІЧАЇ?

Газета „Морнинг Кол“, що виходить у Патерсоні, Нью-Джерсі, вже понад 50 літ, виступила з публічною заявою, що вона тепер змінює свою політичну політику.

Мовляв, досі вона все стояла за Республіканську Партію, а тепер уже не буде.

Каже, що ця зміна в політиці газети стала потрібною тому, що в Америці змінюються політичні звичаї виборців. Давніше виборці все держалися тої самої партії. Люди люблять признавати себе „регулярними демократами“ чи „регулярними республіканцями“, відповідно до того, на яку партію голосували без розбору, яких кандидатів ця партія ставила.

Нині ці часи минулися, каже „Патерсон Морнинг Кол“. Люди вже не голосують усе за ту саму партію, але голосують на кандидатів, без огляду на їх партійну приналежність, котрі їм видаються добрими оборонцями народних інтересів.

КІНЕЦЬ КАР'ЄРИ?

З Гамілтону, на острові Бермуді, телеграфують, що між пасажирами, що приїхали туди, є „д-р Чарлз Е. Коклін“. Показалося, що це відомий дітройтський римо-католицький проповідник, о. Чарлз Коклін.

Приїхав він туди на відпочинок по тяжкій виборчій кампанії, в якій він попірав кандидата Партії Злуки, та гостро критикував політику президента Рузвельта. По невдачі цієї кампанії о. Чарлз Коклін заявив, що він відступає від політики.

Читаючи цю вістку, багато людей в Америці бажає, о. Коклінові „таким примемних хвилях“, які вони самі мають, відколи о. Коклін покинув політику.

ПОКИ ЗАЛІЗО ГАРЯЧЕ.

Один з республіканських провідників у Нью-Йорку видав заклики приготуватися до міських виборів, що припадають на 1937-ий рік.

Каже він, що цюгоричні вибори виказали в Нью-Йорку слабкість регулярної демократичної організації, Тамані Голу. Отже він кличе бити цю організацію, поки дається бити.

„Рішальна перемога для нового чарту міста“, проти котрого була Тамані Гол, „показує, що люди відкликаються на чесний і розумний провід“.

З ОДНОГО ФАКТУ ЦІЛА ВДАЧА.

Е. Ф. Бенсон написав книжку The Kaiser and English Relations.

Вона говорить про останнього німецького цисаря, Вільгельма Другого. Автор оповідає, який великий вплив на ціле життя цисаря мав один факт, а саме те, що він уродився з кривою рукою.

Мати його, англійка з роду, мало що не змерла при його уродинах. Вона жила проти сподівань усіх лікарів. Мати жалувала малої дитини з окаліченою рукою, а тимчасом хлопчина не хотів її жалю. Він пробував побороти каліцтво й завзято брався за всякі тілесні вправи. Та ніщо не помагало: хоч мав найкращу волю, він не міг робити того, що хлопці його віку робили дуже легко. Він став бунтуватися проти долі, що без ніякої вини з його боку так з ним жорстоко розправлялася.

І виріс хлопчина на людину, якої цілий характер був забарвлений цими почуваннями під впливом каліцтва. Він ненавидів свою матір. Він не любив м'ясосердя. Він не любив

англійців, з котрих вийшла його мати. Він боявся всякого тілесно здорового чоловіка, ненавидів його і задростив йому.

Це був зовсім викривлений характер, але це викривлення було зовсім природним вислідом чистого випадку, якого жертвою він був.

РУКА Й ВІЙНА.

Все це могло би видаватися зайвою історією. Тим більше, що про кайзера написано вже так багато книжок.

Та Бенсон каже, що вдача цисаря, що була впливом факту каліцтва, заважала багатьом на вибуху світової війни та її перебігу. Через неї, каже Бенсон, згинули мільйони молодих і здорових людей.

Чи зайво тоді говорити про скалічену руку цисаря? І чи зайво внаслідок, як такий факт каліцтва в людини з великою владою голови держави може відбитися на долі мільйонів людей?

ДОЗРІЛА ДИТИНА.

В історії розвитку вдачі останнього німецького цисаря, видно добре цікавий розвій людини з хлопця на дозрілу людину.

Як Вільгельм став цисарем, він був уже фізично дозріла людина. Він мав родину, жінку й діти. Він був розвинений умово й брався за тяжкі обов'язки голови великої держави. Під тими оглядами він уже був іншим, як він був дитиною.

Однак своїми почуваннями цисар зовсім скидався на молодого хлопця, який він був маючи 7 літ. Всі почування, які можемо в ньому прослідити, як він сидить на престолі, були вже в ньому вповні розвинені, як він пробував вісти на коня, як цього вимагало його будуче становище в державі.

РОЗГРОМ І ШАСТЯ.

Каже Бенсон, що кайзер був нещасливий ціле своє життя. „Все його життя його немовби гнали ботні пілсти, що керували його нещасним уродженням, а потім гнали його закрити димовою заслоною бомбасту еле обсаджено твердиню його душі або криком, громом і трубами проголошувати, що він є вибраним оруддям Бога Полків“.

І почувся цей нещасливий

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ НА НОВОМУ ШЛЯХУ

З днем 18 вересня 1936 року українське життя на Далекому Сході вступило на новий шлях, в нову фазу. Українська Національна Колонія і правління Українським Народним Домом в місті Харбіні не освоюється більше на виборних демократичних принципах, що абсорбувало майже всю енергію українців. Виборча система показала не життєвою і навіть шкідливою. Тепер у проводі Української Національної Колонії і правління Українського Національного Дому стоїть одна особа з правом призначення людей на відповідні становища. Головою У. Н. К. залишився такий п. плк. Юрій Рой.

Покінчено теж з розбиттям суспільного життя на окремі групи та організації, яких було тут немало. Було так, що одна особа належала до кількох організацій, а було й так, що одна особа творила організацію для себе і підписувалася за голову і секретаря і членів. Були й організації без членів. Були й організації паперові. Тепер їх формально зліквідовано, бо фактично вони ніколи не існували, або давно вже самозліквідувалися.

Тепер існує одна Українська Національна Колонія на Далекому Сході і вся праця відтепер буде виступати в радіо і з українськими лісьями.

В розгорненні праці перешкодав брак відповідних матеріалів. Хор не має відповідних нот, ні партитур нових пісень, драматичний гурток не має відповідної драматичної літератури, а замовити з краю або за кордоном, на це не вистарчає матеріальних засобів. Прикро дивитися, як драматичний гурток ставить на сцені з браку драматичних шукт всяку макулатуру в роді „Ковбаса та чарка“. Українська молодь потребує виховної патріотичної літератури.

Баганим було би, щоб усі українські редакції, видавництва й товариства надсилали свої видання на адресу: Українська Національна Колонія, Харбін, Новоторговая 9, чим значно причиняться до посилення українського руху на Далекому Сході.

Р. Федорів.

Чоловік: Ну, слава Богу, на решті ми позбулися всіх довгів!

Жінка: Що ти кажеш! Я дуже рада! Моглимо робити нові довги!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

3 Листопадового Свята на інвалідів.

Дня 8. листопаду українська громада в Ансонії обходила свято української державности. Свято розпочалося в 10 год. рано виступом Службою Божою, яку відправив о. Ротко. По Службі Божій слідувала панахида на полягалих героях, що зложили свої голови за українську державу. При панахиді співав гарно український місцевий хор. По панахиді о. Ротко згадав за українських інвалідів, що в обороні вітчизни втратили очі, руки, ноги й осталися каліками на ціле своє життя. На закінч отця пароха привітали зложили на українських інвалідів жертву в сумі \$23.50.

В 3 год. пополудні відбувся святковий концерт у Либерті Гол. Хоч не було доброї погоди, бо падав дощ, проте гала була виповнена. Всі приїшли на концерт, щоб віддати честь українським борцям.

Вступне слово виголосив о. Ротко. Коротко, але річово мовою він впровадив привітання громадян у святковий настрій. Наступною точкою був виступ Українського Хору під управою професора Р. Гвоздевича. Хор виступив в українських строях і відспівав низку українських пісень, скомпонованих нашими композиторами, Гайворонським і Кошницем. Всі пісні були відспівані дуже добре, за що публіка нагородила їх рясними оплесками. Скрипковий сольо відіграв Володимир Гвоздевич, а на піані Елсі Гвоздевич. Сольо співала Естер Глива. Соля випали дуже гарно. Були теж декламації, що теж випали бездоганно. Декламували дві молоденькі школярки: Меріон і її сестра Беті Алісевич. Гарно декламувала також Анна Гвоздевич.

Святкову промову виголосив Олександр Мерещак. Він представив присутнім те, що діялося на українських землях 18 літ тому. Там велася тоді тяжка боротьба з ворогами, люди терпіли холод і голод, а також гинули від куль, а того всього ми тут в Америці не відчували. Також українська армія терпіла великі нестат-

Lehigh Valley Railroad

ЦЕНТА за МИЛЮ

В ПАСАЖИРСЬКІЙ ПРОГУЛЬЦІ

ЗВЕРТНІЙ ТИКЕТ ДО

\$270 WEATHERLY

\$290 HAZLETON

\$315 MAHANAY CITY

\$325 SHEANANDOAN

\$345 CENTRALIA

\$355 MT. CARMEL

В СУБОТУ, 5-ГО ГРУДНЯ

Звичайні потяги відіходять з Pennsylvania Station, 33rd St. and Seventh Ave., New York, 4:45 P. M. і 6:45 P. M.

Скільки звичайний час.

Поворот в неділю вночі.

Тикети до набути в Railroad Ticket Offices або в Hudson Terminal.

По дальшій інформації телефонуйте: Longacre 5-4021 або Cortlandt 7-2328.

Lehigh Valley Railroad

The Route of the Black Diamond

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

3 хрестин на добродійні ціли.

В місцевого українського громадянина Василя Горина відбулися хрестини, на які явилася поважне число гостей. Серед веселої забави, пожелавши родичам і новородженому синові всього найкращого, привітали гості не забувши також про рідний край. На поклик Г. Замойського гості зложили на руки П. Глобницької \$13.50. Зложили по \$1: В. Горин, І. Витязь, Параня Глобницька, Г. Замойський, М. Бернський, Д. Гнатюк, В. Матоліч, М. Мазовський; по 50 ц.: М. Мазовська, М. Олійник, І. Панчишин, М. Козак, М. Тимків, У. Худович, Чарлз Вортс; по 25 ц.: М. Панас, В. Купер, А. Антонічак, С. Патен, І. Темус, М. Верства; дрібними 50 ц. Разом \$13.50.

Гість.

ГВАЙСТОН, Л. АЙ.

На „Жіночу Долю“.

Члениці Союзу Українок від 43 ухвалили на своїх зборах уділити з каси \$5 та призначити ту квоту, замість вина на могилу пок. А. Рибаків, на „Жіночу Долю“. Жертву переслано через Об'єднання.

Марія Бринь.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Народний Дім.

В день іменин грім. М. Вовчука його жінка Катерині та сини Павло й Микола зробили йому несподіванку, приготували гарний обід, на який запросили своїх приятелів та знайомих. Проти тієї нагоди не забуто також і за Рідний Край та зібрано \$12 на докінчення Народного Дому в селі Кілданах. Збіркою заглядали К. Марішук і В. Дубас. Жертвували по \$2: М. Вовчук і І. Давидовський, а по \$1: К. Марішук, В. Дубас, З. Літвінський, М. Дубас, С. Дубей, С. Зелінський, М. Ярема й І. Голубович. Гроші переслано через Об'єднання.

К. Марішук.

ПЛІСНЕСЬКО

(Маловідоме городище з княжих часів.)

Брак історично-краєзнавчої літератури в нас—це одна з причин слабого розвитку нашого мандрівництва, а тим і пізнання рідного краю та багатьох історичних памяток нашого минулого.

Трапляються випадки, що наші прогульковці переходили не раз попри наші цінні історичні місцевості та памятки і хоча оглядали їх, не здавали собі справи з того, що саме оглядають і яка історична минуливість та вартість огляданого. Причина цього не в чомусь іншому, а в браку відповідних друкованих провідників. Правда, такі провідники, навіть дуже численні включно до монографій окремих місцевостей, існують, але не нам і не в нашій мові видані, отже про їхню вартість для нас не приходиться й говорити.

Оці завваги насуваються, коли приходиться писати про це так мало відоме в нас городище з княжих часів, а саме Пліснесько біля Золочева.

Княжа доба залишила в нас, зокрема в Золочівщині, багато памяток, бо саме північною та західною частиною Золочівщини переходила границя Галицької й Волинської волости. Багато сьогодні забутих місцевостей це колишні граничні городи-кріпости. Згадайте би з них Гоголів, Буськ, Олександрів. Таким же городом було й Пліснесько, що має своє особливе значіння з огляду на згадку про нього в архитворі нашої старої української літератури, а саме в „Слові о полку Ігоря“.

Невідомий автор цієї лицарської поеми, описуючи саме похід Ігоря Святославича, князя Новгороду Сіверського, на половців 1185 року, розказує віщій сон, що снився братам Ігоря, великому київському князеві Святославові. Опис цього сну закінчує автор словами: „всю ніч сь вечера буюсь врані вьзграху оу Пльснеська на болони, бьши дебрь Кисаню і не сошлю кь синему морю“.

За численними науковими розслідами звучить

це в перекладі В. Щурата*) на сучасну українську мову так: „всю ніч з вечора бісові ворони грали під Пліснеськом на болоні, були в дебрі Кисані і неслися до синього моря“.

Оця згадка про Пліснесько в „Слові“ є найраніша, бо з 1187 року (час написання поеми), крім того згадується про нього, як про пограничний город, при кінці XII століття, потім в 30 роках XIII століття в Іпатському Літописі, як про державу бояр Арбузовичів**). Недалекий Гарбузів може бути залишком по тих його власних Арбузовичах. Відоме було Пліснесько зі славних медів та вин та зруйнували його татари в половині XIII століття.

Зацікавлення Пліснеськом, як історичною та археологічною особливістю, виявилось вже з початком XIX століття саме тому, що згадується про нього в „Слові“. Перші досліді в місці останків старинного Пліснеська переводив василіянин о. Г. Компаневич у 1810 році. Він розкопав три могили, що в тому часі ще густо видніли між трьома рядами валів, і знайшов у них людські кістки, залізні цвяхи й скло.

Фахові й докладніші розкопки близько 20 могол на Пліснеську перевів у 1879 і 1882 рр. проф. Земельський і вони дали деякі предмети старо-української культури з часів свіжо твореної української держави. Розкопи сусідніх могил, а саме в селах Чехи та Висоцько переводили пізніше також проф. І. Шараневич (автор „Історії Гал. Вол. Русь“) та проф. М. Грушевський.

Топографією і топографічними назвами, що їх знаходимо в „Слові“, себто „деброю Кисаню“ і „оболонням“ зацікавився науковий світ головно в особах згаданого Шараневича, Заклинського й Щурата. В пошукуванні дебри Кисані натраплено на всякі труднощі, головню тому, що народ не знає сьогодні назви Кисань, лиш Кисарки, або Кицарки. Треба припускати, що ці Кисарки це віками змінене слово Кисань. Самуж пропасть, що знахо-

*) В. В. Щурат: „Вид Пліснеська в „Слові о Полку Ігореві“, Львів 1919.

**) М. Грушевський: „Історія України“, т. II, ст. 611.

диться при битому шляху Золочів-Броди в сусідстві монастиря оо. василіян, народ так і далі зве деброю.

Щодо оболоння, на якому „грали-крякали ворони“, то їх в околиці Пліснеська кілька. Автор „Слова“ міг мати на думці рівнину, що знаходиться між сьогоднішніми недалеками Підгірцями (відомими з ренесансового польського замку з 17 століття) і Загірцями, яку народ називає оболонням. Села Підгорець в 12 столітті ще не було, отже між Пліснеськом і тим оболонням був безпосередній зв'язок. Та є ще і друга рівнина, що тягнеться на північ від Пліснеська між селами Чехи й Висоцько і в ній треба мабуть добачувати старе, згадуване в „Слові“ оболоння. Промовляє за цим сильно одно явище, що його може кожний заобсервувати. Саме, коли осінню порою переходити полями між Заболотцями, Чехами й Кутами, можна бачити картину, що наповняє людину враженням чогось несамовитого—жахливого, а саме незчисленні мхари ворон, що клубляться збитою масою на полях і зловіщо крячуть.

На отакий вид відразу нагадується „Слово“:

„Всю ніч з вечора до рана,

бились бісові ворони,

Грали, крякали без вину,

під Пліснеськом на болони“.

Положення Пліснеська незвичайно гарне. Це один з найкращих закутків цілого Поділля. Високі, потріпні вали, що біжать рівнобіжно з заходу на схід, видні частинно вже здалека по лівій стороні гостинця, коли їхати з Золочева до Бродів. На найвищому горбку валів, що зветься „Шолом, видніє великий дубовий хрест, і коли станете біля нього, то зір лине далеко-широко в простори. Довкола великі густі ліси, в долі, в дебрі потік, що журчить казку про давню, славу бувальщину, а над його берегами малі селянські хатки. Побіч, на тлі зелені біліють забудовання й церква оо. василіян, які радо розказують історію і монастиря і давнього города.

ЗВУКОВА ФІЛЬМА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА“.

Цього року з'ясувалося в Нью-Йорку українська фільмова корпорація під назвою „Avramenko Film Production, Inc.“, та виготовила вже першу українську звукову фільм „Наталку Полтавку“ вибрано на цю фільміву виставку для основника нового українського театру, задля її популярності серед нашого народу та задля її простенької краси. Однак комедіо-оперету Котляревського значно перероблено.

Ось так у сценарії „Наталки Полтавки“ виступає всього шість осіб-акторів. У фільмі грає окремі ролі 15 осіб, а крім того виступає коло сотні інших осіб чи то в малих характеристичних ролях чи як статистів (гості, парі, товпа і т. д.) — це як хлопці і дівчата у танцях.

В комедіо-опереті Котляревського є всього 15 музичних точок (соль, дуети, терцети, квартети і секстети). У звуковій фільмі є їх вище 40. Стався це в той спосіб, що додалося ще цілу низку соль, дуетів, терцетів та хорів, черпаючи з найкращих народних пісень чи композицій Лисенка, Заремби і т. д. Всю музичну матерію старий та добрий Шведік, який бувши професором Імператорської Консерваторії, а тепер диригент опери в Москві. У 1926-ти році проф. Шведік був диригентом українських опер („Запорожець“, „Катерина“, „Ноктури“ Лисенка і т. д.), ставлений під управлінням пані Марії Машин в Нью-Йорку. Крім того проф. Шведік скомпонував для цієї фільми увертюру „Схід сонця на Бурлі“, знавці своєї музики — висловлюються з найвищим признанням для музики проф. Шведіка до цієї фільми.

Фабула комедіо-оперети дуже проста та нескладна. Тому її розвинуто. Отже додано події, про які лиш згадувано в творі Котляревського — а саме як Петро кохався шалено до Наташки і як батько Наташки, пані Терпило, прогнав Петра з дому. Введено також на фільм село, звідси тощо. Показано життя Петра на заробітках, любов панночки Марійки (додана особа) до нього і т. д. Впроваджено комічні сцени з канцелярії Возного. Введено комічну фігуру паламаря. Додано весільні сцени, танці, товпу народу і т. д. В цім виді вистава триває дві години.

Щоби заповнити мистецьке виконання фільму, заангажовано самі добрі сили. Наталку грає пані Талія Сабаньєва, сопран, б. оперна співачка столичних театрів у Москві і Петрограді та співачка Метрополитен Опері в Нью-Йорку. Роль Петра обіграв п. Дмитро Крюка, тенор, оперний артист. Пн. Сабаньєва і Уріона як кримські греки знають з малку українську мову і пісню. Матір Терпило грає пані Олена Діброва (родом з Волині), контраalto, б. артистка Метрополитен Опері. Вибраним є славний оперний бас п. Михайло Шведік (Полтавець), а Возним є п. Матвій Водяний, звичайний комік (подоланин). Роль Миколи обіграв п. Теодор Свистун (баритон, родом з Галичини), а панночки Марійки п. на Лідія Бодур (сопран, канадійська українка). І поменші ролі старанно обіграні. Хор та оркестр зложено з самих оперних сил. Одним словом — доложено всіх заходів, щоби фільм вийшов бездоганно з драматичного чи з музичного боку.

І режисеру фільму обіграно найкращими, широкознаними фахівцями. П. Лев Булгаков, б. режисер славного Художественного Театру в Москві і Америці та багатьох звисних фільмів, зготовлених у Голлівуді, вигаджував гру з драматичного боку, а д-р Едгар Улмер, відізнає, б. кінорежисер перший асистент славного на вісесвіті Макса Райнгарта, обіграв режисеру знімком. Позатим заангажовано коло 20 фахових технічних сил.

Для знімків збудовано ціле провізоричне українське село на фермі коло Трентону, зі стріхами, церквою, вітраком, коршмою, козлядою з журавлем і т. д. Додано всіх зусиль, щоби створити ілюзію українського життя і ту цілу освітлену. Позатим танці, хор, гуртові сцени, прекрасні костюми, вся сільська обстановка доконують решти. В ефекті фільма живе атмосфера рідного краю.

Коли додати, що картини виконано незвичайно удачно та чисто з технічного боку — то фільм, як цілість, є дійсним здобутком для українського мистецтва. Вона лиш принесе честь українському імені.

Дня 25 грудня п. р., себто на американське Різдво, відбувається перша вистава цієї фільми, получена зі святочного Академією в честь Івана Котляревського, а то в театрі „Венеція“ в Нью-Йорку. Наступного дня (26 грудня) ця святочна вистава буде повторена в тімже театрі. Описати плутати такі самі вистави по всіх головних українських центрах в Америці і Канаді.

Славний червоноробець Фреголі сидить у яварні, а біля нього його пес. Нароз чуті голос:

— Ай, пане, ви притиснули мені мій хвіст! Прошу поспунитися!

Здивований мішух, що сидів біля пса, питається:

— Що то? цей пес говорить?!

— Так, — відповідає Фреголі.

А пес додає: — Говорю тобі, як мені сподобається!

Мішухові сподобався пес, він рад би купити його собі. Дає сто таларів. Фреголі хоче п'ятсот. Згодилися за триста таларів.

Мішухин узяв пса на ремінь, нараз чує голос:

— Зате, що ти вициганив мене, не буду вже більше говорити!

ОХОРОНА ПЕРЕД ХВОРОБОЮ КОРУ.

(Подає д-р Джон Л. Райс, комісар здоров'я міста Нью-Йорку).

Недуга кору значно поважніша й небезпечніша, ніж більшість матерей думає. У місті Нью-Йорку вона спричиняє більше випадків смерті серед дітей, ніж усі інші дитячі хвороби разом. Медична наука ще не винайшла шеплення кору для повної охорони, але вже маємо певний спосіб для охорони перед небезпечною недугою. Є це звичайне застрикування малої кількості крові з батька або матері дитини.

Коли діти, котрим грозить занедужання на кір, дістануть таке застрикування кровю своїх родичів, то вони будуть або цілковито збережені від недуги, або дістануть малі атаки, вслід за чим приходять добрі наслідки. Діти безпечно видужують та переживають увесь свій вік зі звичайною охороною нащадкового кору, що принесли їм атаки недуги.

Кожна мати повинна це знати про кір. Недуга найкорше чіпається перед періодом появи висипки, підчас пчихання, коли кір є дуже схожий зі звичайною простудою. Коли ваша дитина бавилася з дітьми, котрі мають перші ознаки недуги кору, негайно вдайтесь до свого лікаря та виясніть йому цілу справу, якщо в тамтих дітей розвинулась та хвороба. Безсумнівно ваш лікар порадить зробити застрикування кровю дорослої людини.

Однак цей спосіб лікування мусить прийти після перших признаків, а перед розвитком недуги у дитини. Коли недуга розвинулась несподівано, або через невагу, тоді, очевидно, найкраще оставити хворого під сталим та досвідченим лікарським доглядом. Лікаря треба кликати так скоро, як тільки можливо, а особливо це дуже важне, коли діти ще в дуже молодім віці.

Небезпечний звичай, який прийняли деякі матері, а саме ставлення здорових дітей поруч хворих на кір, мовляв, „щоб усі одночасно перебували в недугу“, ступнево зникає, бо родичі чимраз більше освідомлюються про береження здоров'я — свого власного та своїх дітей. Згодом крепкі та старші діти можуть видержати атаку кору, коли молодші та слабші можуть дістати запалення дегенів, що часто приносить смерть у випадках недуги кору.

Не забувайте, що кір це небезпечна недуга, котру треба вчасно лікувати, щоб не було безпотрібної втрати та жалю.

ФЛС.

Протекція.
— Гелов! Тут у мене є панна Бручко, що шукає посади та покинується на вас. Чи вона працювала один місяць у вас?
— Ні.
— А як довго?
— Один місяць.
— Тож у чому річ?
— Однак вона не працювала!

Учитель: Як називаємо такого, що краде?
Учень (мовчить).
Учитель: Подумай! Коли, наприклад, я вложу тобі руку до кишені та вийму з неї цента, чим я тоді буду?
Учень: Чародієм!

КОЛЯДИ І ШЕДРИВКИ
на
РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ
з додатком пісень
СТРАСТНИХ, ВОСКРЕСНИХ І ІНШИХ ПІСЕНЬ ЦЕРКОВНИХ
Ціна 35 центів.
Замовлення і гроші слати до:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Добра рада.
— Памятай, що коли хтось схотів би дати тобі дев'яносто дев'ять доларів, або позичити сто, то краще позич сто. Шкода й того одного долара!

У переділлі для некурців сидять два подорожні. Один із них держить у зубах цигаро, яке ввесь час ссе. Другий дивиться на це щораз більше схвильований, вкінці каже:

— Я дуже вас перепрошую, та тут переділ для некурців. Прошу зараз сховати цигаро!
— Але ж я не курю, держу лише його в зубах!
— Та так, однак я не можу дивитися на це!
Це для мене страшні муки!
— Чомуж?
— Бо я сам пристрасний курець.

ПОЧИНАЮЧИ НИЗЬКО
Обсяг наших цін є цілковито заокруглений; ми можемо обслужити людину, яка бажає видати багато грошей, і таку, яка може видати дуже маленьку. Крім якого ми вживаємо, є першої якості, а наша услуга є завжди першорядна.
Ми починаємо нашу ціну дуже низеньким числом, так, що особа в дуже уміркованих матеріальних умовах може на нас послугуватися.
STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

EDUCATOR DECLARES UKRAINE GAINS IN FIGHT FOR LIBERTY.

By John Mihal.

A discussion of the vexing problems of central Europe formed the major part of a lecture delivered by Professor O. H. Bochkowsky last night before an audience of several hundred Ukrainians in the Ukrainian National hall, 2253 W. 14th st.

Professor Bochkowsky, a teacher of sociology and economics at the Ukrainian Agricultural college in Požbrady, Czechoslovakia, is en route home after a two-month lecture tour through Canada and the United States.

"In the last 20 years a strong movement for a complete national independence has been gaining force in the Ukraine," said the educator. "We believe that any major political change in Europe will bring about a revision of the Ukrainian problem which will result in making Ukraine a free and sovereign nation."

Would Make Use of War.

"We do not wish for war but if it comes against our wish we will make use of the opportunity to realize our ideal of national independence."

"We believe that an independent Ukraine will contribute materially towards consolidation of conditions in Europe because ours will be a democratic state similar to that of Czechoslovakia which is a shining example of democracy in central Europe."

"The school of adversity through which the Ukraine passed after the World war deepened its national consciousness and unified all its factions towards the ultimate goal of national freedom. It is today better prepared for this struggle than it was 20 years ago."

Praise for Czechoslovakia.

Interviewed on conditions in Czechoslovakia, where he has lived for the last 15 years, and on conditions in Europe generally, Professor Bochkowsky said:

"Czechoslovakia proved to be the best governed and most stabilized of all nations created after the World war. This is due in large measure to the fact that its leaders have pursued a policy of practical democracy. It is also due to the high cultural plane of its people."

"The only danger for the Czechoslovak republic lies in the restlessness of her neighbors who surround her on all sides."

"However, I believe that Europe will overcome its present crisis without recourse to war."

and that it will gradually return to the path of true democracy, which is the best guarantee of peaceful, cultural and economic growth of all its nations."

("Cleveland News,"

November 12, 1936).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

З весільної забави на інвалідів.

З нагоди весільної забави, що її справляла пані Середюк, голова товариства „Жіноча Поміч“ своїй донечці дня 1-го листопада, члениці згаданого товариства перейшлися поміж прийнятих гостей і перевели збірку на українських інвалідів. Жертвували: молода пара \$1.50; по \$1: пані Середюк, Стасюк, Юстик, Кіт. Решта дрібними датками. Збіркою завідали пані Либя і Кізима.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ФАБРИКА СТАРОКРАЄВОГО ОЛІО.
Продаємо старокраєвий оліо, який виробляємо з чистого конопляного насіння. Замовте собі і нас свіжий, смакний і здоровий оліо. Один кварта \$1.50. Галлон \$5.50. Махух 3 центи фунт.

W. MACAWKA,
Phoenixville, Pa.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК.

Будь найгарнішою частини золотоперогого Києва, столиці всієї України, над Дніпром.

Величина календаря 15x20 в. прекрасних фарб, календаріом великий 3x15. Всі свята зазначено червоно, кожний день подає їм свято, пости зазначено рибною і на кожній картці є спогади історичні.

Цей календар буде прикрасою в кожній українській хаті.

Ціна одного календаря з пересилкою 25 ц., 5 за \$1.00, 12 за \$2.04, 25 за \$3.75, 50 за \$7.00, 100 за \$12.50.

Маємо на склад багато інших календарів до вибору.

Агенти і скеларі хай пишуть по каталогу до:

204-
UKRAINIAN BAZAAR,
2248 Grayling Ave., Detroit, Mich.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРООКЛІН, НЬО
ЙОРК І ОКОЛИЦІХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2563

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2563.

Telephone: Main 3738.

WALTER KROLL
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
парохії св. Йосафата.

ПОХОРОНИ ВІД \$150 І ВІЩЕ.
Услуга швидко і швидко.
401 HUDSON AVE., ROCHESTER, N. Y.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

По довгих спробах маленька Нікіма амусила Оранда трактувати її серйозно. Він побачив, що мале створіння чимсь дуже стурбоване й хоче йому щось розказати. Увага Оранда вразувала Нікіму і вона почала віддалятися в сторону того дерева, на якому сховлено Тарзана, заховаючи руками Оранда, щоб він ішов за нею.

Пришовши під згадане дерево, Нікіма вказала на шматки леопардової шкі, що валялися на землі. Після цього вона почала кидатися, підскакувати, розмахувати своїми кінчиними стараючись задемонструвати боротьбу, що її зводив Тарзан з напасниками. Орандові вкінці відчинилися очі і він зрозумів: Тарзана зловили люди-леопарди.

В тому часі по широких просторах африканських нетрів гуділи барабани. Це був своєрідний телеграф дикунів, який з місця на місце сигналізував різного роду новини, що зайшли в нетрах, та передавав до замку. Тепер ці бубни співішали, що могутній білий величезний зловлений людьми-леопардами і знаходиться на шляху до замку.

Жорстокій жрець Люлі, почувши цю новину, радісно усміхнувся. Закликавши одного зі сторожі, він приказав покликати до себе білу дівчину Калі Бвану. Коли дівчина ввійшла, він до неї промовив: „Нині ти станеш великою жрицею й виконеш чергове жертви. Нині ми всі будемо бенкетувати мясом білих людей“.